

Świętokrzyski
Urząd Wojewódzki
www.kielce.uw.gov.pl

**Wyniki badania ankietowego dot. postaw
wobec emigracji zarobkowej prowadzonego
w latach 2016-2017 w ramach akcji
*Świętokrzyskie przeciwko handlowi ludźmi***

Kielce

Listopad 2017

W ubiegłym 2016 roku Wojewoda Świętokrzyski, pełniący rolę Przewodniczącego Wojewódzkiego Zespołu ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi zainaugurował cykl konferencji w regionie pn. „Świętokrzyskie przeciwko handlowi ludźmi”. Konferencje zrealizowano w powiatach: ostrowieckim, kazimierskim, starachowickim, włoszczowskim, jędrzejowskim, buskim, koneckim, pińczowskim, skarżyskim, kieleckim ziemskim oraz staszowskim. Konferencje były dedykowane przede wszystkim uczniom ostatnich klas szkół średnich i ukierunkowane na przekazanie informacji przydatnych na etapie planowania wyjazdu za granicę w celach zarobkowych.

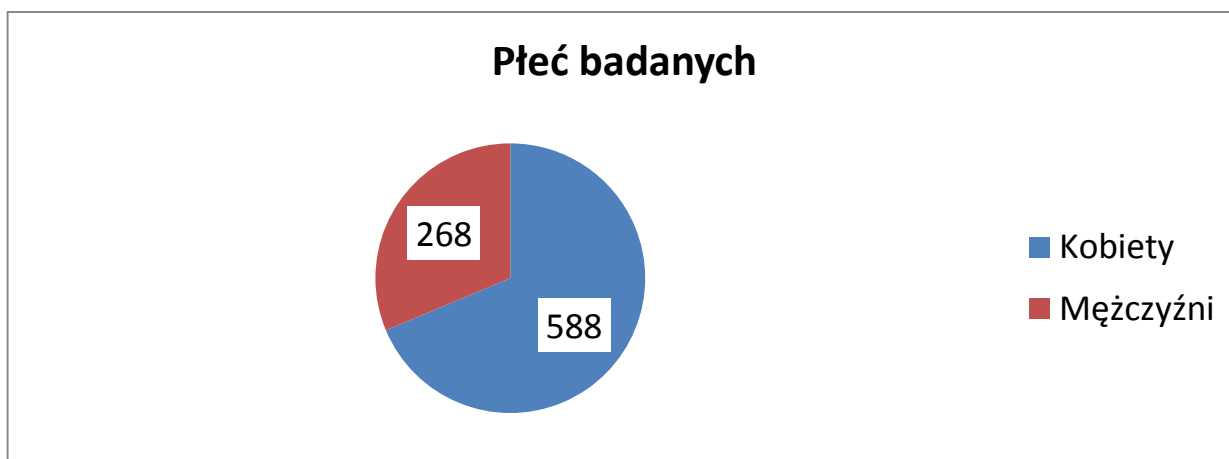
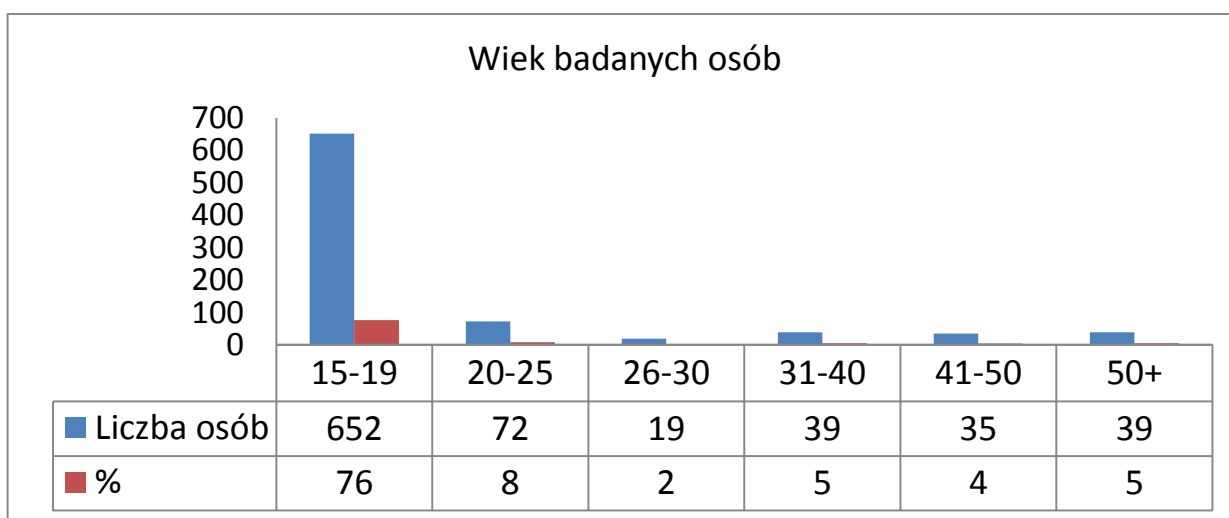
W trakcie każdej z konferencji uczestnicy (uczniowie, nauczyciele, kadra JOPS) wypełniali ankiety dot. postaw wobec emigracji zarobkowych.

W ramach badania sondażowego w roku 2016 i 2017 przebadano 856 osób, w tym 588 kobiet (69% ankietowanych). Na ankietę składało się 6 pytań, w tym jedno pytanie otwarte. Do badania wykorzystano część pytań z kwestionariusza ankiety *Badania świadomości Polaków na temat zagrożeń związanych z handlem ludźmi*, zrealizowanego na zlecenie MSWiA w roku 2015.

Niniejszy raport został opracowany przez pracownika Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach na podstawie dostępnych danych źródłowych, w ramach wykonywania obowiązków służbowych. Wszelkie niedoskonałości metodologiczne opracowania obciążają wyłącznie autora.

Struktura wiekowa badanych przedstawiała się następująco:

Wiek	Liczba osób	%
15-19	652	76
20-25	72	8
26-30	19	2
31-40	39	5
41-50	35	4
50+	39	5

Kobiety stanowiły 69% ankietowanych.

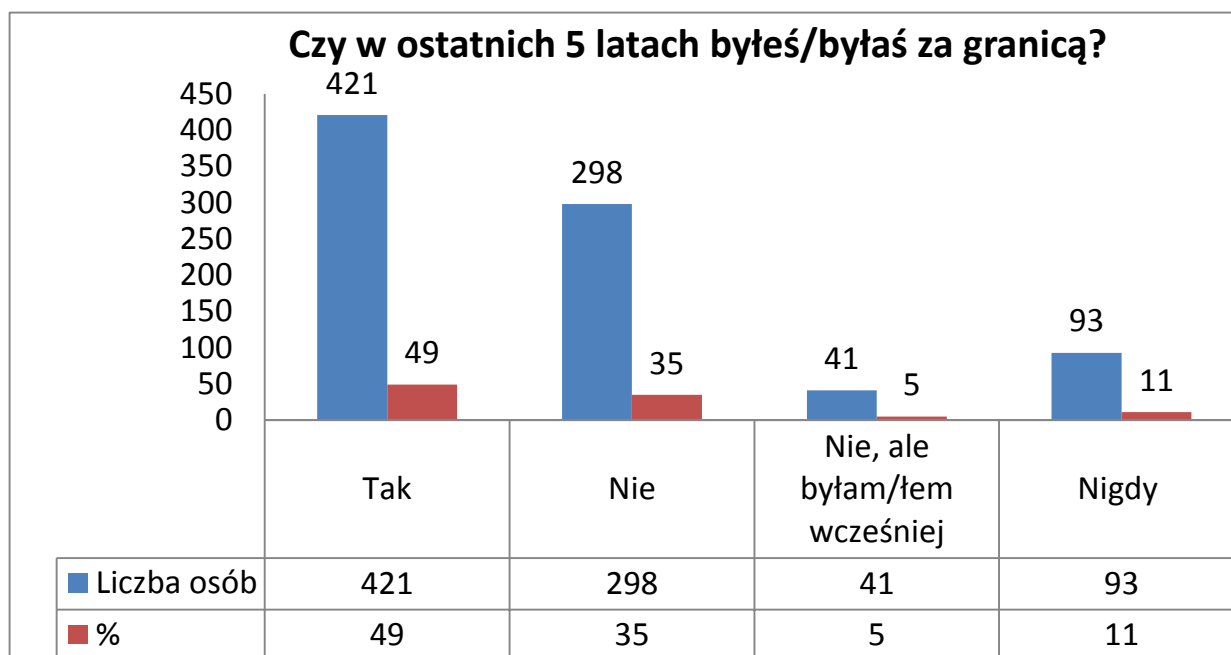
Na ankietę składało się 6 pytań, w tym jedno pytanie otwarte oraz jedno wielokrotnego wyboru.

Pytanie pierwsze dotyczyło doświadczeń ankietowanych osób, związanych z wyjazdem za granicę w ostatnich 5 latach.

Pyt. 1

Czy w ostatnich 5 latach wyjeżdżałeś/wyjeżdżałaś za granicę	Liczba osób	%
Tak	421	49
Nie	298	35
Nie, ale byłam/łem wcześniej	41	5
Nigdy	93	11

Ryc. 1 Czy w ostatnich 5 latach byłeś/byłaś za granicą?

W badanej grupie aż 54% ma za sobą wyjazd za granicę, w tym 49% podjęło wyjazd w ostatnich 5 latach. W grupie 652 osób w przedziale 15-19 fakt ten potwierdziło 359 osób (55%).

Wniosek 1: Co druga ankietowana osoba w wieku 15-19 ma za sobą wyjazd za granicę.

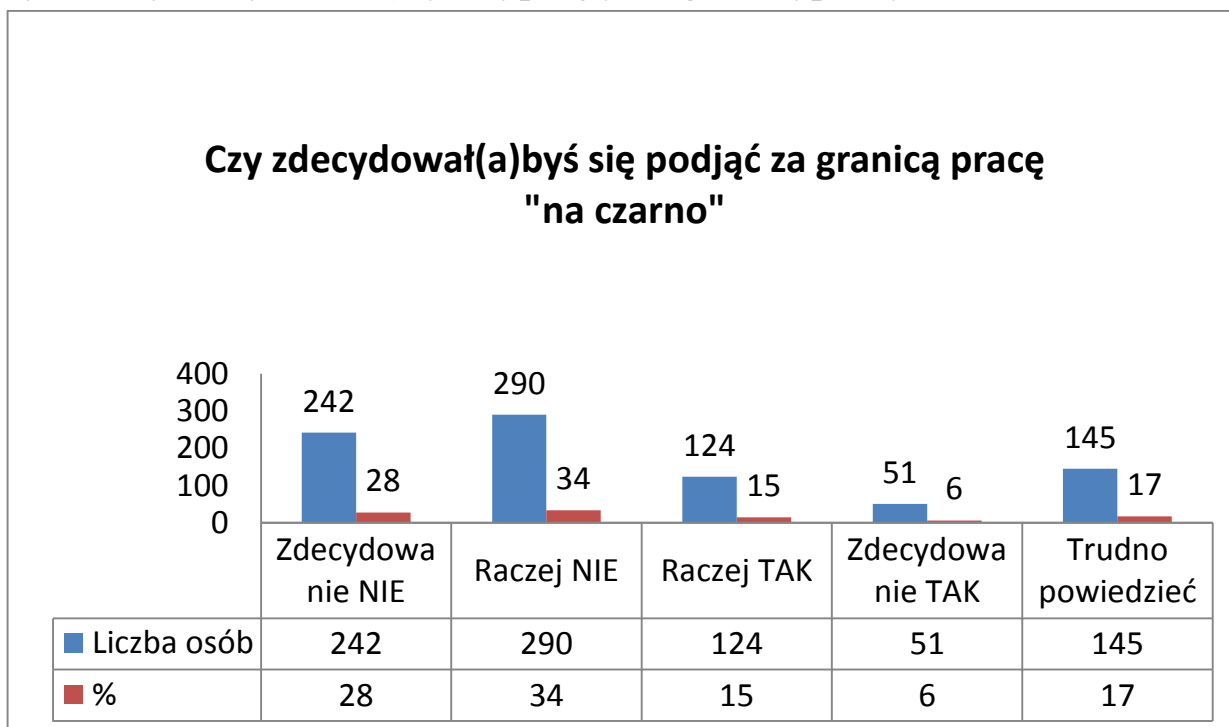
Podobne wyniki uzyskano w badaniu ogólnopolskim w roku 2015

W raportach i publikacjach dotyczących współczesnych zagrożeń związanych z handlem ludźmi (materiały te są dostępne m.in. na stronie MSWiA: handelludzmi.eu) wskazuje się pewne kryteria uwydatniające na stanie się ofiarą handlu ludźmi. **Jednym z czynników sytuujących osoby w grupie ryzyka jest deklarowanie chęci podjęcia pracy nielegalnie.** Pytanie to pojawiło się również w ankiecie.

Pyt. 2

Czy zdecydowałbyś się na pracę za granicą „na czarno”	Liczba osób	%
Zdecydowanie NIE	242	28
Raczej NIE	290	34
Raczej TAK	124	15
Zdecydowanie TAK	51	6
Trudno powiedzieć	145	17

Ryc. 2 Czy zdecydował(a)byś się podjąć za granicą pracę „na czarno”?

Wśród ankietowanych 62% nie podjęłoby zatrudnienia bez gwarancji jego legalizacji, co świadczy o świadomości ryzyka związanego z podejmowaniem pracy *na czarno*. W grupie osób zdecydowanych na podjęcie pracy *na czarno* znalazło się 21% badanych. Udział osób w wieku 15-19 deklarujących chęć podjęcia pracy na czarno do ogółu badanych w tej grupie wiekowej wyniósł 22%.

Wniosek 2: Co piąta osoba w wieku 15-19 lat (22% tej grupy) nie ma nic przeciwko podjęciu za granicą pracy na czarno

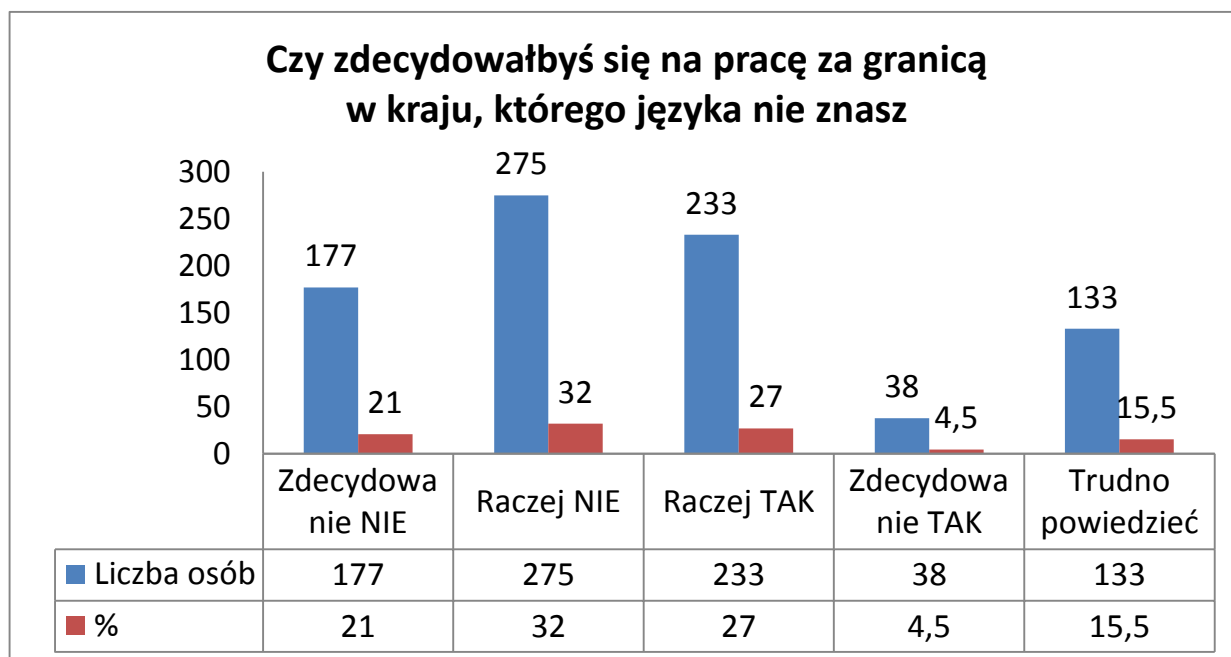
W badaniu ogólnopolskim z 2015 roku odpowiedzi twierdzącej na to pytanie udzieliło 17%.

Kolejnym czynnikiem uwydatniającym osoby na uwikłanie w proceder handlu ludźmi jest **brak znajomości języka obcego kraju docelowego**. Pytanie trzecie w ankiecie dotyczyło postaw wobec wyjazdu za granicę bez znajomości języka obowiązującego w kraju docelowym.

Pyt. 3

Czy zdecydowałbyś się na pracę za granicą w kraju, którego języka nie znasz	Liczba osób	%
Zdecydowanie NIE	177	21
Raczej NIE	275	32
Raczej TAK	233	27
Zdecydowanie TAK	38	4,5
Trudno powiedzieć	133	15,5

Ryc. 3 Czy zdecydowałbyś się na pracę za granicą w kraju, którego języka nie znasz?

Blisko 1/3 badanych osób nie ma nic przeciwko wyjazdowi dla pracy bez znajomości języka obcego obowiązującego w kraju docelowym. Na 652 osoby w wieku 15-19 odpowiedzi twierdzącej na powyższe pytanie udzieliło 225 osób (194 –raczej tak, 31 zdec. Tak) (34,5% osób w tej grupie wiekowej).

Wniosek 3: Co 3 ankietowana osoba w wieku 15-19 nie ma nic przeciwko wyjazdowi do pracy za granicę bez znajomości j. obcego kraju, do którego się udaje. Takiej odpowiedzi udzieliło 34,5% osób w tej grupie. W badaniu ogólnopolskim deklarację taką złożyło 30%.

Zwiększone ryzyko na stanie się ofiarą handlu ludźmi

W grupie badanych w wieku 15-19, 87 osób (13% tej grupy wiekowej) udzieliło odpowiedzi twierdzącej („*raczej Tak*” i „*zdecydowanie Tak*”) na pyt. Nr 2 i 3, tzn., że osoby te wyjechałyby za granicę bez znajomości języka w

kraju, do którego się udają i jednocześnie zadeklarowały podjęcie tam pracy nielegalnie.

Wniosek 3a: 13% przebadanych osób w wieku 15-19 nie ma nic przeciwko wyjazdowi do podjęcia pracy na czarno za granicą i bez znajomości języka tam obowiązującego.

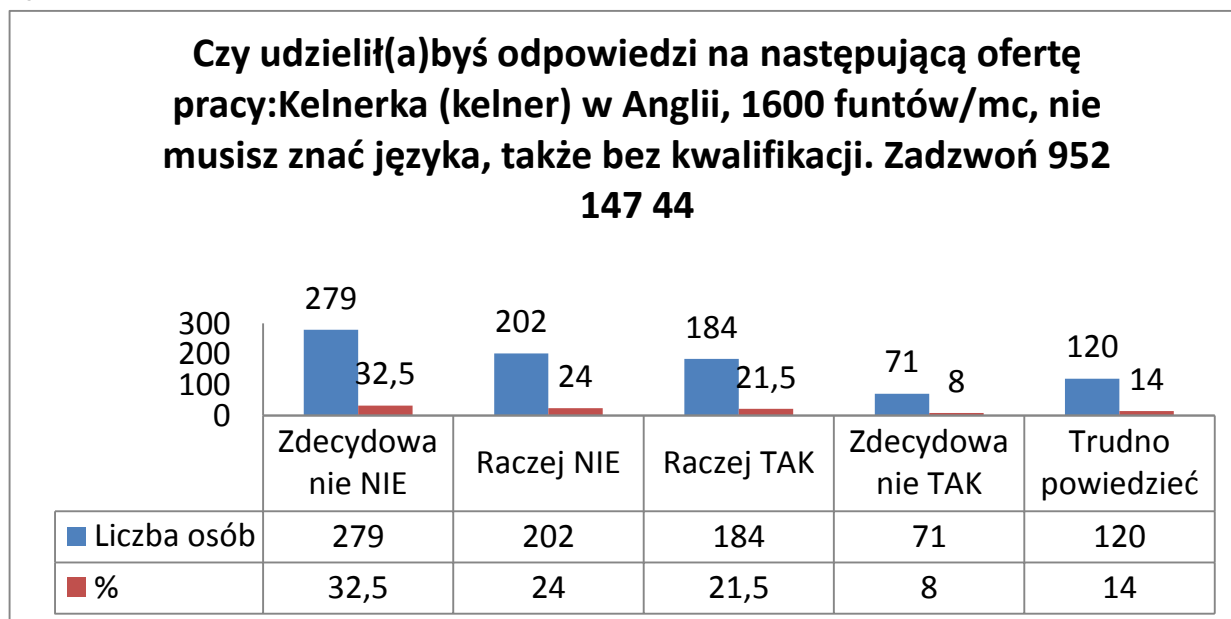
Wiek, deklarowanie możliwości podjęcia pracy na czarno przy braku znajomości języka obcego kraju wyraźnie zwiększają zagrożenie HL.

Pytanie czwarte badało zainteresowanie ankietowanych trzema ofertami pracy. Każda z ofert charakteryzowała się różnym poziomem szczegółowości.

4a Kelnerka (kelner) w Anglii, 1600 funtów/mc, nie musisz znać języka, także bez kwalifikacji. Zadzwoń 952 147 449

Czy odpowiedziałbyś na w/w ofertę pracy	Liczba osób	%
Zdecydowanie NIE	279	32,5
Raczej NIE	202	24
Raczej TAK	184	21,5
Zdecydowanie TAK	71	8
Trudno powiedzieć	120	14

Ryc. 4a

Ok. 57% badanych nie odpowiedziałoby na tę ofertę. Zainteresowanych nią było blisko 30% badanych. W grupie badanych w wieku 15-19 zainteresowanie ofertą wyraziło 255 osób, udzielając odpowiedzi *Raczej tak* (167 os.) i *Zdecydowanie tak* (58 os.) – co stanowi **34,5%** w tej grupie wiekowej.

Brak wymogu znajomości języka obcego przy wykonywaniu pracy kelnera/kelnerki w Anglii, jak również brak innych informacji na temat oferenta, powinny wzbudzić wątpliwości, co do wiarygodności ogłoszenia o pracę.

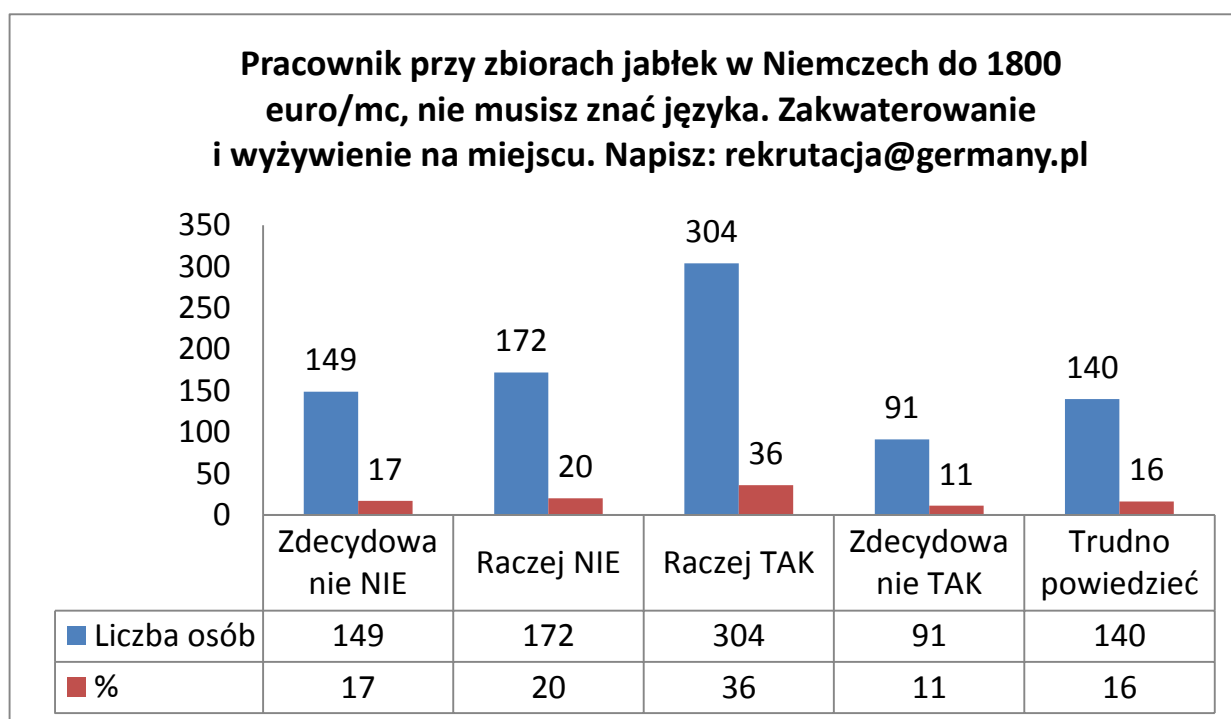
Wniosek 4a: Co 3 ankietowana osoba (30% badanych) byłaby zainteresowana udzieleniem odpowiedzi na powyższą ofertę. W grupie wiekowej 15-19 udział zainteresowanych jest wyższy i wynosi 34,5%.

W badaniu ogólnopolskim udzielenie odpowiedzi na powyższą ofertę wskazało 12% ankietowanych

4b Pracownik przy zbiorach jabłek w Niemczech do 1800 euro/mc, nie musisz znać języka. Zakwaterowanie i wyżywienie na miejscu. Napisz: rekrutacja@germany.pl

Czy odpowiedziałbyś na w/w ofertę pracy	Liczba osób	%
Zdecydowanie NIE	149	17
Raczej NIE	172	20
Raczej TAK	304	36
Zdecydowanie TAK	91	11
Trudno powiedzieć	140	16

Ryc. 4b

W badanej grupie 37% nie udzieliłoby odpowiedzi na powyższą ofertę. Udzielenie odpowiedzi na powyższą ofertę pracy zadeklarowało 47%, mimo iż jedyną daną oferenta, jaka widniała w ogłoszeniu był adres e-mail. W grupie osób niezdecydowanych znalazło się 16%.

W grupie wiekowej 15-19 odpowiedzi na ofertę udzieliłoby 335 osób (51% badanych w tej grupie wiekowej).

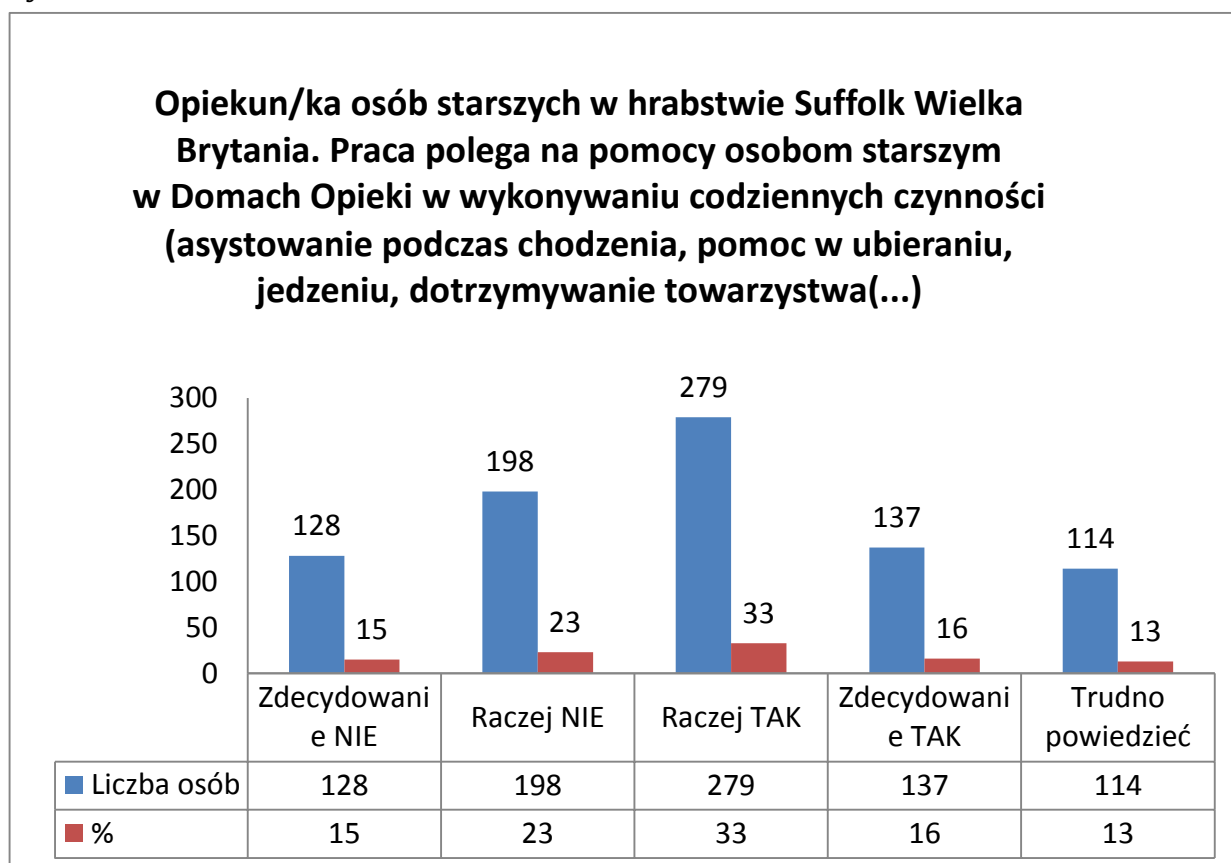
Wniosek 4b: Co druga ankietowana osoba w wieku 15-19 udzieliłaby odpowiedzi na ofertę pracy, w której jedyną daną kontaktową oferenta jest adres e-mail.

W badaniu ogólnopolskim odpowiedzi twierdzącej udzieliło 51% ankietowanych.

4c Opiekun/ka osób starszych w hrabstwie Suffolk Wielka Brytania. Praca polega na pomocy osobom starszym w Domach Opieki w wykonywaniu codziennych czynności (asystowanie podczas chodzenia, pomoc w ubieraniu, jedzeniu, dotrzymywanie towarzystwa). Wymagania: dobra znajomość języka angielskiego, mile widziane doświadczenie w podobnej pracy. Wynagrodzenie 7,00 GBP brutto / godz., 40 godzin pracy w ciągu tygodnia. Zgłoszenia do: Profesjonalny dobór personelu do opieki ul. Smolnika 8, 00-385 (Warszawa, Tel: 22 116 33 333)

Czy odpowiedziałbyś na w/w ofertę pracy	Liczba osób	%
Zdecydowanie NIE	128	15
Raczej NIE	198	23
Raczej TAK	279	33
Zdecydowanie TAK	137	16
Trudno powiedzieć	114	13

Ryc. 4c

Oferta zawierała wszelkie informacje na temat specyfiki wykonywanej pracy, stawki godzinowej, tygodniowego wymiaru czasu pracy, wymagania jak również dane teleadresowe oferenta.

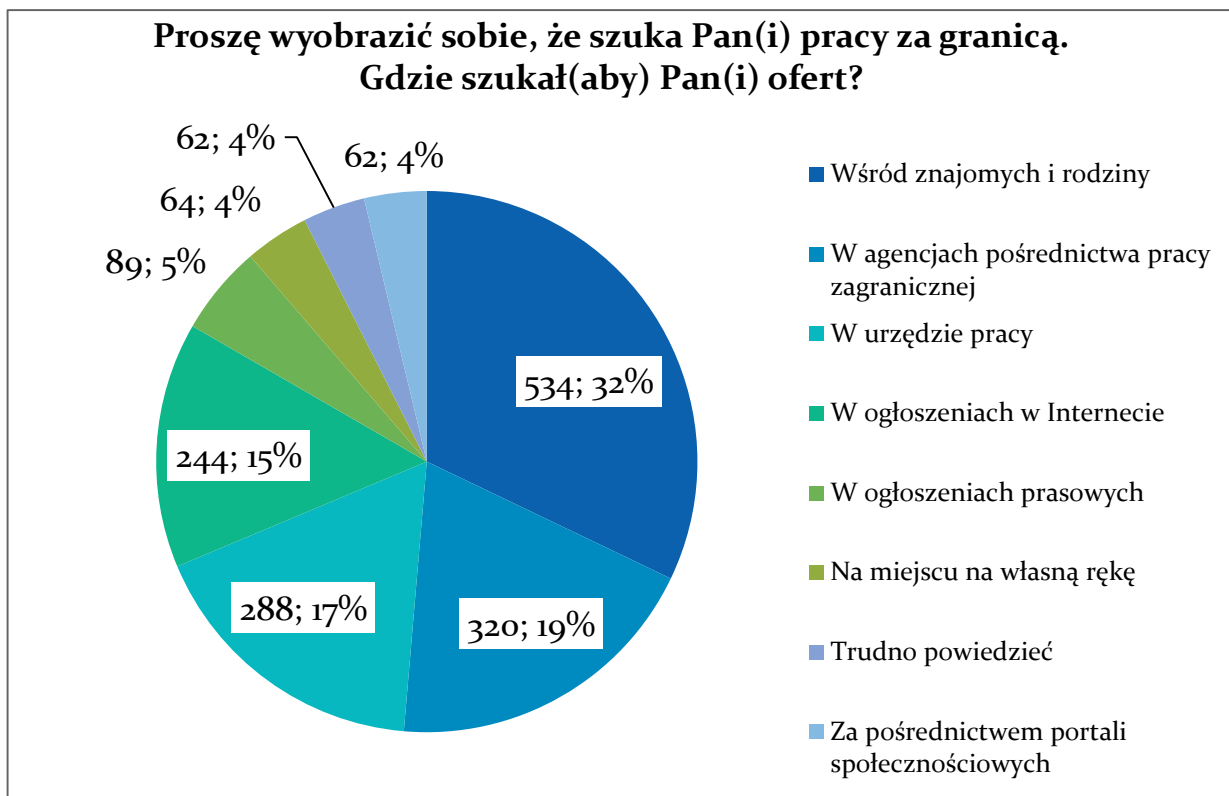
Twierdzącej odpowiedzi na w/w ofertę udzieliliby 49% ankietowanych, 38% nie byłoby zainteresowane podjęciem tego typu zatrudnienia, 13% nie ma zdania. W grupie wiekowej 15-19 zainteresowanie w/w ofertą pracy wyraziły 324 osoby (50%).

W badaniu ogólnopolskim 53% ankietowanych byłoby zainteresowanych w/w ofertą pracy

Pytanie 5 dotyczyło źródeł, z których korzystają osoby poszukując pracy. Pytanie umożliwiało wybór kilku odpowiedzi, w związku, z czym zestawienie pokazuje najczęściej wskazywane przez ankietowanych źródła wiedzy o ofertach pracy

Proszę wyobrazić sobie że poszukuje Pan/Pani pracy za granicą. Gdzie szukałbyś/labyś ofert pracy	Liczba udzielonych wskazań (badani ogółem)	%	Liczba udzielonych wskazań (gr. 15-19)	%
Wśród znajomych i rodziny	534	32	405	30
W agencjach pośrednictwa pracy zagranicznej	320	19	246	18
W urzędzie pracy	288	17	205	15
W ogłoszeniach w Internecie	244	15	280 (II źródło informacji zaraz po rodzinie i znajomych)	20
W ogłoszeniach prasowych	89	5	70	5
Na miejscu na własną rękę	64	4	50	4
Trudno powiedzieć	62	4	49	4
Za pośrednictwem portali społecznościowych	62	4	44	3

Ryc. 5 Proszę wyobrazić sobie, że szuka Pan(i) pracy za granicą. Gdzie szukał (a)by Pan(i) ofert pracy?

Wśród źródeł informacji o ofertach pracy badana grupa najczęściej wskazywała znajomych i rodzinę (62% badanych), 37% ofert poszukuje w agencjach pośrednictwa pracy, 34% korzysta z usług urzędów pracy, 29 % poszukuje ofert w Internecie.

W grupie ankietowanych w wieku 15-19, 405 osób (62%), jako źródło wiedzy również wskazało znajomych i rodzinę. Aż 42% badanych (280 osób) w tej grupie, jako II-gie w kolejności źródło informacji o ofertach pracy wskazało Internet.

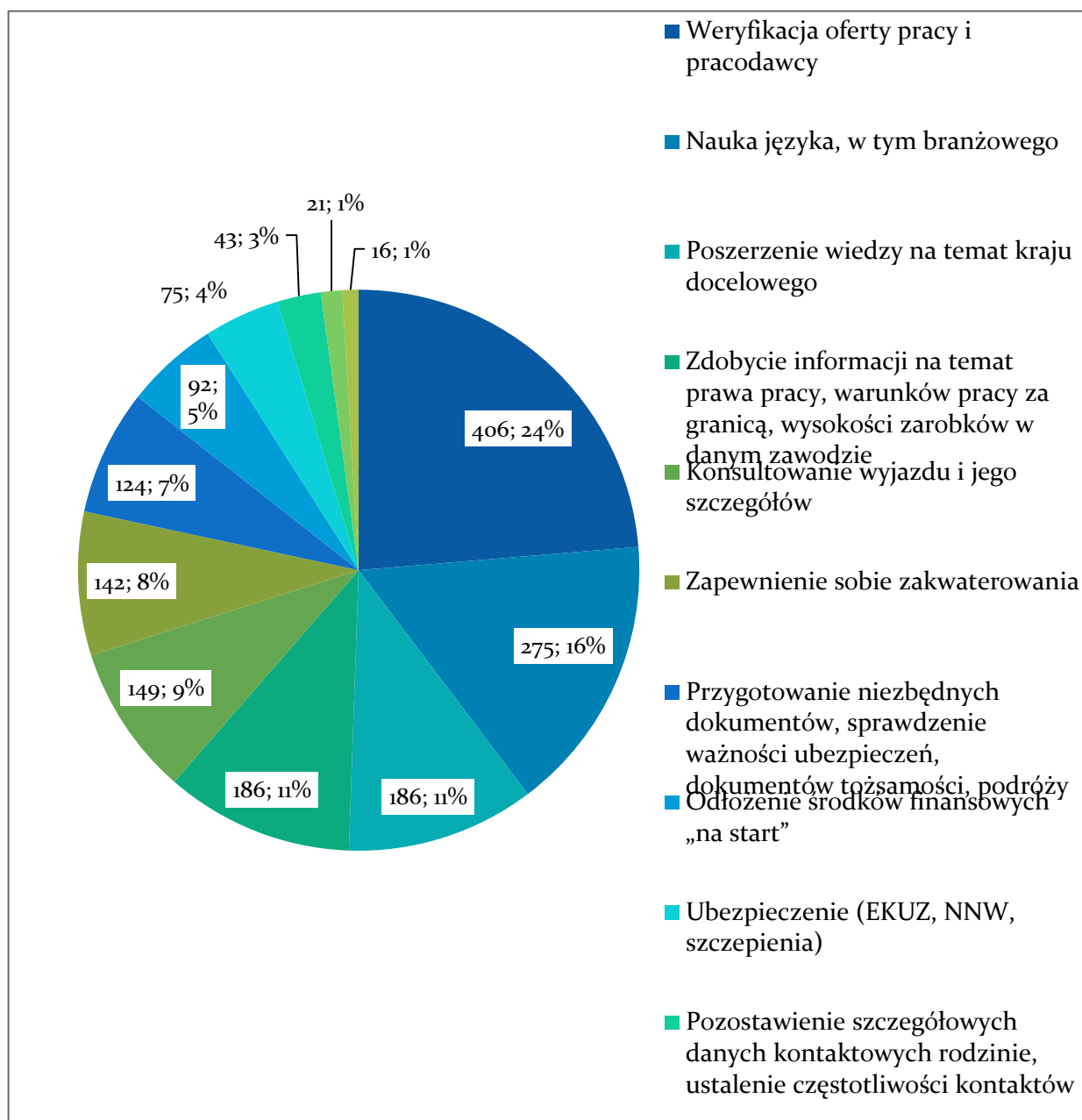
W badaniu ogólnopolskim przeprowadzonym w roku 2014 69% badanych wskazało, że poszukuje pracy korzystając z informacji od znajomych i rodziny, 33% deklarowało korzystanie z usług urzędów pracy, 34% poszukiwałoby ofert w agencjach pośrednictwa pracy, 33% w sieci.

Pytanie 6 (pyt. otwarte) dotyczyło tego, co należy zrobić przed wyjazdem za granicę

Odpowiedzi	Badana grupa ogółem	% wszystkich wskazań	Osoby w wieku 15-19	% wszystkich wskazań
Weryfikacja oferty pracy	406	24	284	25
Nauka języka, w tym branżowego	275	16	204	18
Poszerzenie wiedzy na temat kraju docelowego	186	11	137	12
Zdobycie informacji na temat prawa pracy, warunków pracy za granicą, wysokości zarobków w danym zawodzie	186	11	61	5
Konsultowanie wyjazdu i jego szczegółów z bliskimi	149	9	101	9
Zapewnienie sobie zakwaterowania	142	8	106	9
Przygotowanie niezbędnych dokumentów, sprawdzenie ważności ubezpieczeń, dokumentów tożsamości, podróży	124	7	91	8
Odłożenie środków finansowych „na start”	92	5	63	5
Ubezpieczenie (EKUZ,	75	4	52	5

NNW, szczepienia)				
Pozostawienie szczegółowych danych kontaktowych rodzinie, ustalenie częstotliwości kontaktów	43	3	26	2
Planowanie wspólnego wyjazdu z kimś bliskim	21	1	14	1
Hasło bezpieczeństwa	16	1	12	1

Ryc. 6 Jakie działania podjął(ęła)by Pan(i) przed wyjazdem za granicę?

Badana grupa wskazywała najczęściej na potrzebę weryfikacji oferty pracy i pracodawcy, naukę języka i zdobycie informacji/ poszerzenie wiedzy na temat kraju docelowego. Odpowiedzi te pojawiły się najczęściej również w grupie 15-19. Za niepokojące należy uznać, że zaledwie 5% lub mniej odpowiedzi w badanej grupie oraz osób w wieku 15-19 dotyczyło zabezpieczenia środków finansowych na start, wykupienia ubezpieczenia zdrowotnego, pozostawienia szczegółowych kontaktowych danych rodzinie.

Wnioski

- a) Co druga ankietowana osoba w wieku 15-19 ma za sobą wyjazd za granicę
- b) Co piąta osoba w wieku 15-19 lat (22% tej grupy) nie ma nic przeciwko podjęciu za granicą pracy na czarno
- c) Co 3 ankietowana osoba w wieku 15-19 nie ma nic przeciwko wyjazdowi do pracy za granicę bez znajomości j. obcego kraju, do którego się udaje.
- d) 13% badanych osób w wieku 15-19 nie ma nic przeciwko wyjazdowi do podjęcia pracy na czarno za granicą i bez znajomości języka tam obowiązującego.
- e) Co 3-cia osoba w w/w grupie byłaby zainteresowana udzieleniem odpowiedzi na ofertę pracy zawierającą jedynie anonimowy numer telefonu oferenta (woj. świętokrzyskie - 34,5%, PL – 12% !!!)
- f) Co 2-ga badana osoba w przedziale 15-19 udzieliłaby odpowiedzi na ofertę pracy, w której jedyną daną kontaktową oferenta jest adres e-mail.
- g) 42% badanych (280 osób) w grupie wiekowej 15-19, jako II-gie w kolejności źródło poszukiwania informacji o ofertach pracy wskazało Internet.

Rekomendacje:

Z uwagi na niski - w porównaniu z wynikami badania ogólnopolskiego – poziom świadomości młodzieży na temat zjawiska handlu ludźmi, zagrożeń związanych z podejmowaniem pracy za granicą konieczne jest zintensyfikowanie współpracy prowadzonej z placówkami oświatowymi i lobbowanie wprowadzenia do programów profilaktycznych realizowanych przez szkoły bloku dotyczącego świadomego, bezpiecznego poszukiwania pracy, ze szczególnym uwzględnieniem wyjazdów za granicę w celach zarobkowych.

Zasadnym jest korzystanie z potencjału koordynatorów ds. przeciwdziałania handlowi ludźmi zatrudnionych w komendach powiatowych policji, doradców i pośredników EURES zatrudnionych w urzędach pracy, organizacji pozarządowych działających w obszarze ochrony praw człowieka etc.